

Juri baron Vega

slovenski junak in učenjak.

Življenjepis.

Ob stopetdesetletnici njegovega rojstva

spisal

profesor Makso Pirnat v Idriji.

Ponatis iz Koledarja Družbe sv. Mohorja za leto 1906.

Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celoveu.

Celovec 1906.

Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja.

Vega

Juri baron Vega

slovenski junak in učenjak.

Življenjepis.

Ob stopetdesetletnici njegovega rojstva

spisal

profesor Makso Pirnat v Idriji.

Ponatis iz Koledarja Družbe sv. Mohorja za l. 1906.

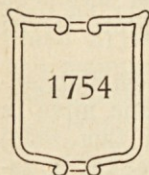
Izdala in založila

Družba sv. Mohorja v Celovcu.

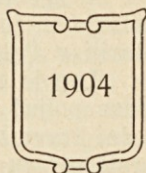
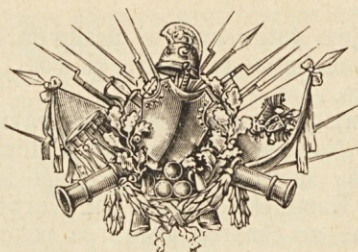

Celovec 1906.

Natisnila tiskarna Družbe sv. Mohorja.

1754

1904

Ko trombe glas, ko zvon doni
Od verlega moža spomin.

Bürger — Ivan Vesel Koseski.

Aden najljubših prijateljev v mojih srednješolskih letih mi je bil Jozelnov Pepe iz Dovskega; lep, visokorasel mladenič, ki se je odlikoval po izredni nežnosti in dobroti svojega srca. Študiral je sicer dve leti za mano, a kot bližnja rojaka, doma iz sosednjih si župnij, sva se spoznala takoj pričetkom gimnazijskih let in si ostala prijatelja do zgodnje, nepričakovane smrti Pepetove. Umrli je pred tremi leti pri svojih starših v najlepši mladeniški dobi. Še se spominjam, kako bridko me je pretresla novica o njegovi smrti. Hitel sem v Dovsko, da se poslovim od prijatelja in izpregovorim nekaj tolažilnih besed njegovim, tako hudo prizadetim domačim. Lepega mladoletnega dopoldneva smo ga zagrebli na pokopališču pri sv. Ajti.

Kadar se spomnim svojih mladih let, vselej vstane pred mano prikupljiva podoba dragega Pepeta, s katerim sva presanjala toliko lepih, mladostnih sanj, živela toliko prijetnih uric, s katerim sva napravila več mičnih izletov in izprehodov po prijaznih naših domačih krajih. Tako sva jo krenila peš nekega majnikovega dne iz Ljubljane v Zagorico, v rojstno vas Jurija barona Vega.

V zgodnjem jutru sva se poslovila od mestnega zidovja in jo mahnila po cesti, ki vodi proti Devici Mariji v Polju.

Lep je tak jutranji izprehod po ravnem ljubljanskem polju! Na desno in na levo rodovitne njive in sočni travniki, za njimi prijazni griči in tam zadaj proti severu Kamniške planine in Karavanke, v zahodnjem kotu, za Šmarno goro, pa ponosne Julijske planine. Srce se raduje človeku ob tako lepem pogledu, prsi se širijo in srkajo slastno sveži jutranji zrak.

Iz Device Marije v Polju hitiva proti Zalogu, prekoračiva Ljubljaničo blizu njenega izteka v Savo in korakava še nekaj časa po cesti, ki vodi proti Lazom in še dalje doli ob Savi.

Kmalu dospeva do takoimenovanega Kovškovega broda. Zažvižgava na ono stran brodarju in mu dava s tem znamenje, da bi se rada prepeljala čez Savo. Mož ročno privesla k nama z brodom, ki ga tvorita dva velika čolna, pritrjena radi varnosti na močni, žični vrvi.

V tem ko se voziva čez Savo, opazujeva lahko, kako se je izpremenila pokrajina. Sava, ki je preje oblastno valila svoje valove po ravnem ljubljanskem polju, preide sedaj v ozko dolino. Na desni strani sega tik do struge nizko, dolensko gričevje; na levi strani se izprva razprostira mala ravan, katero zavzemajo njive in travniki dolske in šent helenske župnije. A skoro pritisnejo tudi na levi strani precej visoki hribje do Save.

Ko dospeva čez Savo in odrajtava vozniku nekaj krajcarjev za voznino, greva skozi Dol proti Dovskemu. Tu se oglasiva pri Pepetovih starših. Tem veselejše naju sprejmo, ker sva prišla nenapovedana.

Okrepčava se nekoliko, poveva, da prideva do južine nazaj, in odrineva naprej po prijazni dovski vasi, katere hiše zvedavo pogledujejo na naju izza gostega sadnega drevja. Vas Dovsko je ob nedeljah priljubljeno izletišče Ljubljančanom.

Iz Dovskega stopava proti cerkvi sv. Helene, ki stoji na nizkem holmu. Tik ob cerkvi se nahaja začrneli Žrjavov grad. Tam na desno, ob Savi pa se beli majhna cerkvica sv. Ajte, katero obdaja skromno pokopališče. Pravijo, da meče Sava pri sv. Ajti na suho trupla tistih, ki so se ponesrečili v nje gornjem teku.

Za sv. Heleno se začne najina pot vzdigovati. Dalje časa hodiva po gozdu, ki spada k preje omenjenemu Žrjavovemu gradu, potem korakava preko senožeti in preko peščenih njiv. Mimo gorske vasice Klopce prideva do druge še manjše vasi — Vrh, ki stoji na južnem pobočju Muravice. Od tukaj se nama odpre precej lep razgled.

Globoko doli pod nami ležita na desno Dovsko in Dol. Sava poganja ob njiju svoje belopene valove. Tam v daljavi ugledava kos ljubljanskega polja in del Ljubljane. Na nasprotni strani Save se dvigujejo hribje, ki spadajo že k Dolenjskemu. S precej visokih vrhov naju ondi pozdravljata janška in prežganjska cerkev. Na levo se nama beli naproti majhna šentkriška cerkev. Malo bliže in niže nego sv. Križ pa leži tista vas, ki je za danes cilj najinega izleta, namreč prijazna Zagorica.

V desetih minutah prideva z Vrha v Zagorico in obstaneva pred rojstnim domom Jurija barona Vega, namreč pred Vehovčevo hišo, št. 10, katera mi je bila znana že iz prejšnjih let. Ta hiša stoji na malo vzdignjenem svetu, na desni strani kolovoza, ki vodi z Vrha v Zagorico. Da je to Vegov rojstni dom, pove nama tudi mala, lesena deščica, pribita na sprednjo stran hiše.

Vehovčeva hiša je majhno, napol leseno, napol zidano kmetiško poslopje, v katerem je ena soba, kuhinja, shramba, skedenj, pod njim hlev, vse pod eno streho. Dozidani del je star kakih štirideset let; poprej je torej bila hiša za polovico manjša in tam, kjer je sedaj skedenj, je za Vega bila soba in pod njo hlev, ki je ostal na svojem mestu.

Vas Zagorica ne leži na bogsigavedi kako lepem kraju. Nad njo se dviga precej strma Muravica, pod njo pada svet v ozek gorski jarek; na desni strani zapira daljši razgled parobek, na katerem stoji Vrh, na levi pa gorski hrbet, katerega venča šentkriška cerkev. Če pa človek obiše Zagorico v lepem pomladnem času, kakor midva s Pepetom, tedaj, ko po zagoriških vrtovih cvete sadno drevje, ko je bukovje gori nad vasjo že pokrito z lepim zelenim listjem in ko slemena hiš že obletavajo domače lastavice, tedaj se nekako priljubi ta vasica potniku in napravi nanj prav prijeten vtisek.

Ko si natanko ogledava Vehovčev dom in lego zagoriške vasi, jo mahneva po preje opisani poti nazaj proti Dovskemu. Tam naju je čakala že okusna južina, proti večeru pa naju je Pepetov oče peljal nazaj v Ljubljano.

Tako se je vršil najin izlet v Zagorico. Bravca je popis tega izleta seznanil z rojstnim krajem Vegovim. Če se mu kdaj nudi prilika in čas, naj prav tako kakor midva obiše Vegov dom. Da zasluži dom Jurja Vega, da bi si ga ogledal vsak zaveden Slovenec, to skuša dokazati nastopni popis Vegovega življenja in delovanja.

I. Vegova mladost.

Od mladosti je bil priden študent. Mladeniči tedaj imajo zgodaj modrost in uk iskati; bodo per moški starosti kruh, čast, inu vesele dosegli.

Valentin Vodnik (Novice 1798, št. 25.)

Dne 31. jan. l. 1700. se je poročil Jožef Vaha, sin Gašparja Vaha, doma iz trojiške soseske v moravški župniji, z Marino Štefančič v Zagorici. Priženil je njen dom in mu prinesel s sabo tudi najbrže novo ime: „pri Vehovcu“. Jožefu Vehu in ženi Marini se narodi dne 13. avgusta l. 1703 sin Jernej, ki je po očetu prevzel

tudi Vehovčevo kmetijo. Jernej Veba se prvič poroči 24. novembra 1737 z Agato Orehek, po njeni smrti pa kot vdovec dne 4. aprila 1752 s Heleno rojeno Masel, doma iz šmohorske soseske moravške župnije.

Sredi osemnajstega stoletja gospodarita na Vehovčevem domu v Zagorici Jernej Veba in njegova žena Helena. Njuno posestvo obsega dve tretjini navadnega kmetijskega grunta. Skromna je ta kmetija.

Vegov rojstni dom s cerkvico sv. Križa.

Zagoriške njive niso bogosigavedi kako rodovitne, in tamošnji gospodarji se ne morejo hvaliti s sočnimi travniki, niti z zaraslimi gozdovi. Zato se tudi ne morejo uspešno pečati z govedorejo, temveč rede v prvi vrsti le drobnico.

A Jernej in Helena Veba sta pridna gospodarja in pošteno živita sebe in svoje otroke z žulji svojih rok. Iz njunega zakona se narodi četvero otrok: tri hčere: Marija, Jera in Polona ter sin Juri.

Sin zagleda luč sveta dne 23. sušca l. 1754. Drugi dan ga krsti za Jurja moravški kaplan Juri Fik. Botra sta mu Jožef in Jera Gril.

Mali Jurče zraste v zdravega, krepkega dečaka. V zgodnji mladosti pokaže pa tudi izredne duševne darove, s katerimi ga je obdarila v obilni meri priroda. Še dandanes živi med starejšim zagoriškim ljudstvom spomin, kako nenavadno brihten je bil mali Vehovčev Juri. Njegovi zanjki ni ušla nobena ptica. Kakemu starejšemu, bolj nerodnemu človeku se je rad zakadil med noge in švignil med njimi brzo naprej, ko je hotel ta kaznovati razposajenega mladiča.

Jurjevi starši so bili sicer revni, preprosti, a pametni in previdni kmetje. Zato sklenejo nadarjenega sina poslati v ljubljanske šole. Kmetskega sina pustiti šolati, to je bilo za tiste čase nekaj nenavadnega, a tudi jako dragega. Jurjeva roditelja radovoljno prevzameta nase težko breme, da izšolata sina. Škoda se jima zdi, da bi se moral tak bister mladenič s težavo ubijati za kruhom po strmih zagoriških njivah in peščenih senožetih, ko si lahko po svetu pomaga s svojimi talenti do zložnega življenja.

Jurče mora dati slovo dragi očetovi hiši, ljubljenim domačim in svojim tovarišem, s katerimi se je po zagoriških vrtovih in senožetih igral in nastavljal brinovkam, drozgom in drugim pticam, ali pa hodil ž njimi doli v dolinski potok lovit rakov in se kopat v bližnjo Savo. Oditu mu je tja v nepoznano, daljno Ljubljano, ki jo je večkrat opazoval tam z brega nad zagoriško vasjo, in katera je bila tako daleč, tako meglena.

Megleni, neprijazni so Jurčetu tudi prvi časi v Ljubljani. Pride v mestne šole, med tuje otroke, koder le poredkoma čuje kako domačo besedo, — koder gospoduje le nemščina in pozneje latinščina. Mladega Jurja stane nekaj truda, preden se uživi v to tako tuje, tako nedomače življenje, preden se navadi gosposkih svojih tovarišev. Bistra njegova glava premaga vse težkoče. Ob marljivem učenju celo pozabi, kak siromak da je. Res, siromak! Z doma ne more pričako-

vati nikake izdatne podpore; čuti se navezanega na samega sebe. Tu se ga usmilijo dobri ljudje in ga preskrbe s hrano, njega siroto, ki mu je umrl že v šestem letu rodni oče.

Tako dovrši Juri početne šole in se vpiše na licej. Licej je tedaj nadomeščal sedanje gimnazije. Na liceju se mu začne že bolje goditi. Ker je vedno med prvimi, poučuje manj nadarjene sošolce in tako služi sam svoj kruh. Na liceju je tedaj učiteljeval učeni matematik (računar) Jožef pl. Maffei, ki je postal pozneje infu-liran prošt v Stari Boleslavi (na Češkem) in prelat kraljevine češke.

Maffei-ju se nadarjeni Veha posebno prikupi. In Maffei je bil, ki je znal mladega Veha navdušiti za tisti predmet, za katerega je imel toliko sposobnosti — za računstvo. Z ljubeznijo se Maffei oklene nadar-jenega učenca. Postane mu drugi oče. Na eni strani poskrbi, da se Vehu zboljšša gmotno stanje, na drugi se briga za njegovo znanstveno izobraževanje in mu dobrohotno in premišljeno kaže pot, po kateri mu je možno dospeti do prave matematiške (računske) zna-nosti. Dà, pri Maffeju se Veha mnogo, mnogo nauči; zvesto se drži njegovih navodil in postane pozneje tako imeniten matematik, da zaslovi po celem svetu.

L. 1775. dovrši z izvrstnim uspehom licejske na-uke. Še danes se hrani v ljubljanski knjižnici drobna knjižica, v kateri so natanko zapisana vprašanja iz različnih predmetov, koja so dobili pri končni skušnji na liceju Juri Veha iz Moravč, Fidelis Poglajen iz Kranja in Matej Kalan iz Škofje Loke; ta dva sta namreč obenem z Vego delala skušnjo. Še isto leto postane Veha, 21 let star, c. k. navigacijski inženir v Notranji Avstriji z letno plačo 600 gld. Kot navi-gacijski inženir je imel nadzorovati in voditi stavbe ob različnih rekah. V tej službi ostane Veha več let.

II. Vega — vojak.

Čujte bor, vojaške roje!
Krogla žvižga, boben poje,
Grad vali se v sip in prah.
Vraga peta se zabliska,
En junak za njim pritiska,
Udri, udri mah na mah!
Kjer zadene, iskra šine,
Šest jih pade, kjer porine.
Kdo je mar?
Ta pogumen korenine
Je slovenski oratar.

Ivan Vesel-Koseski.

Pa Veba se ne more dodobra sprijazniti z inženirsko službo, pri kateri se mu ne nudi prilika, da pokaže vse svoje zmožnosti. Hoče si poiskati rodovitnejšega polja.

Že dolgo je gojil željo, da bi vstopil k vojakom. Dá torej slovo dosedanji službi, katero je opravljal pet let, in dne 7. aprila l. 1780. ga sprejmo ko prostega topničarja v II. topničarski polk. Vstopivši k vojakom izpremeni svoje dosedanje ime Veba v Vega; iz kakšnega vzroka, ni znano. V kratki dobi enega leta že doseže čast podporočnika v okrožju dunajske posadke. A premeste ga zopet k II. topničarskemu polku in mu poverijo mesto učitelja matematike v topničarski šoli.

L. 1784. se povzpne do časti nadporočnika. Ko osnujejo l. 1787 poseben topničarski oddelek, imenujejo Vega za profesorja matematike na tem oddelku in ga povzdignejo v stotnika.

Odslej se Vega premarljivo bavi z znanostjo in se kot profesor vestno trudi, da kolikor možno temeljito izobrazí topničarje v računski vedi. Obenem ga pa navdaja hrepenenje, da bi mogel v dejanju pokazati to, česar je učil vojake z besedo. Kmalu se mu ponudi prilika za to.

Leta 1789. bukne vojska z neugnanim Turkom. Pod vodstvom junaškega Lavdona gredo cesarske čete nadenj. Tem četam se pridruži naš Vega prostovoljno, da se osebno prepriča o stanju avstrijskega topništva.

Pri Belem gradu se udeleži boja kot hraber in spreten vojak. Predstojniki mu izroče vodstvo nekaterih možnarskih baterij. Pri streljanju opazuje, da štiri, s stofuntnimi možnarji obsajene baterije ne segajo tako daleč, kakor one malo pred njimi ležeče, s šestdesetfuntnimi možnarji oborožene, dasi so stavili v stofuntne toliko upanja. Vega da torej naboj povekšati, nabijanje pa drugače opravljati (male okleškeke vrivati), in bombe so dosegale svoj namen.

Ti velikanski izstrelki so nepričakovano padali v trdnjavo tako silno, da se je ta važna obmejna postojanka nagloma vdala dne 8. oktobra l. 1789. Vendar je prepustil Vega v svoji ponižnosti vse zasluge baterijskemu poveljniku in drugim topničarskim častnikom.

Pred Belim gradom pokaže Vega tudi prvič svojo izredno srčnost. Gre v okope, kamor večkrat padajo sovražnikove bombe. Ko ga ni celi dve uri nazaj, pošljejo oficirji nekaj podčastnikov in vojakov, da ga poiščejo. Najdejo ga sedečega v prekopu, kjer je ves zamišljen v svoje račune, dasi je blizu njega udarila in se raznesla sovražnikova bomba.

Narodna pesem poje o Lavdonu:

Cesarski bombe mečejo,
se Turki z grada vlečejo.

Te besede so kakor nalašč zložene na Vega, ki je neusmiljeno pošiljal bombe nad utrjeni Beligrad, da so morali naposled Turčini pobegniti iz njega.

Komaj je ugnan Turek, že preti nevarnost Avstriji od strani pruskega kralja Friderika Viljema II., ki je z zavistjo spoznal, kako uspešno so se cesarski bojevali s Turkom, in zbiral vojsko v pruski Šleziji. Oddelek naše vojske mora iti na Moravsko in Šlezko branit

mejo. S tem oddelkom gre tudi Vega in ostane na Moravskem do l. 1792, ko ga povišajo v majorja bombardirske čete.

Dosedaj se Vega bojuje v okrožju avstrijskih dežel. Že pa se približuje ura, ko mora dati slovo očetnjavi in oditi daleč tja čez domače meje. Avstrija se zaplete v boje s Francozi. Ker je bil pa tedaj avstrijski cesar obenem tudi nemški cesar, morajo naše čete v zvezi z drugimi nemškimi vojnimi oddelki zasesti dežele ob reki Renu in jih braniti pred Francozi.

Tem četam pridele tudi majorja Vega. Čakajo ga tam v tujini hudi, naporni boji. Usojeno mu je, da si v teh bojih pribori častnih lavorik nevenljive vojaške slave. Vega se udeleži na Nemškem različnih bojev in obleganj in se povsodi izkaže neustrašenega junaka in razumnega, spretnega vojaka.

Dne 13. oktobra l. 1793 napade feldmaršal grof Wurmser weissenburške okope, katere je trdovratno branilo 45.000 mož. Ti okopi so se raztezali med Lauterburgom in Weissenburgom*) v daljavi dvajset kilometrov in so obstajali iz množice jarkov, nasipov in utrdb. Te utrdbe osvoje Avstrijci dne 13. oktobra in se polaste mest Weissenburga in Lauterburga, Francozje pa se naglo umaknejo med krajema Hagenau in Buschweiler preko reke Moder.

*) Mesto Weissenburg (6260 preb.) stoji v dolnji Alzaciji. Pri tem mestu se je vršila za francosko-nemške vojske l. 1870 vroča bitka, v kateri so prvič zmagali Nemci. V isti kronovini je tudi mesto Lauterburg (1573 preb.) — Fort Louis se je imenovala trdnjava sredi Rena, severno od Strassburga. — Mannheim je drugo največje mesto velike vojvodine Badenske (159.591 preb.) in se razprostira ob izlivu reke Nekar v Ren. — Mesto Moguncija (Mainz) šteje 72.059 prebivavcev in je glavno mesto Hesenske provincije ob Renu. Stoji ob Renu nasproti izlivu reke Mena. — Lahn in Sieg sta desna pritoka Rena. — Mesto Dietz (4602 preb.) se razprostira ob reki Lahn. — Mesto Kehl (3235 preb.) je v badenski kronovini ob Renu in spada sedaj k štrasburškim utrdbam.

Številke, dodane mestnim imenom, značijo današnje število prebivavcev.

Neoporečna zasluga Vegova je bila, da se je tako hitro vdalo utrjeno mesto Lauterburg, ležeče ob reki Lauter, nedaleč od njenega izliva v Ren. General Funk je o tem takole poročal: „Ko so Avstrijci napadali weissenburške okope, se ponudi Juri Vega, major in profesor matematike c. k. bombardirskega oddelka, in sicer prostovoljno, da pozove mesto Lauterburg, naj se vda. V resnici vzame dve diviziji — Thurn in Manfredini — postavljeni zaradi varstva oblegovalnih čet v gozdu pred Lauterburgom in jih pelje proti Lauterburgu. Postavi jih izven sovražnih streljajev pred zaprtim dvigalnim mostom, sam pa jezdi pred mestna vrata in pregovori meščane, da se radovoljno vdajo in spuste dvigalni most. Ko se mesto vda, pelje imenovani diviziji v mesto, postavi takoj povsodi potrebne straže, zahteva ključe od vseh skladišč in prevzame v tem važnem trenutku sam poveljništvo v mestu. Dokler se glede Lauterburga ne določi potrebno od višjega vojnega poveljstva, načeluje Vega mestu tako vrlo in iz lastnega nagiba in službene gorečnosti ukrene tako umestne odredbe, da se v splošno zadovoljnost popolnoma preprečijo vsaki neredi in neprijetni slučaji. Posledica temu je, da po predaji Lauterburga sam načeluje neprenehoma štirinajst ur stražam in izmed različnih, polagoma dohajajočih vojaških oddelkov vse odpravi iz mesta, ki niso spadali vanje.“

Po osvojitvi weissenburških okopov sklene feldmaršal Wurmser prodirati proti Strassburgu, da iztrga Alzacijo iz rok uporne armade. Ako hoče to namero izvesti, se mora polastiti izvrstno utrjene trdnjave Fort Vauban ali St. Louis, katero so smatrali Francozi za nepremagljivo. Fort Louis je zapiral dolino proti Strassburgu in je ležal na renskem otoku nasproti hagenauskemu gozdu. Ta trdnjava bi imela služiti po feldmaršalovem načrtu pri prodiranju proti Strassburgu kot važna postojanka za levo krilo cesarske vojne.

V zgodovini vojske l. 1793 se vedno omenja obleganje in osvojitve Fort Louis-a, a posamezni dogodki pri tem so malo znani. Prav tako malo se ve tudi o osebi osvojitelja — o Vegu.

Dne 17. oktobra l. 1793 oklenejo cesarski Fort Louis, v noči 3. novembra pa začno pred trdnjavo Fort Alsace na levem renskem bregu kopati okope. Dne 10. novembra jame Vega kot načelnik oblegavalnega topništva bombardirati trdnjavo, ki se vda 14. novembra, in ž njo vred tudi 107 častnikov in 4300 mož posadke. Avstrijci najdejo v trdnjavi 111 topov. Osvojitev Fort Louis-a je najodličnejši Vegov vojaški čin, s katerim si je zaslužil vitežki križec Marije Terezije reda.

Delavnost Vegova pri St. Louis-u je najbolj razvidna iz izpričevala, katero je prejel Vega dne 28. novembra l. 1793 od generala ženijskega oddelka Franca pl. Laner-ja. Izpričevalo je podpisano od vrhovnega poveljnika, grofa Wurmserja, potem od enega generalmajorja in desetih štabnih in višjih častnikov in se glasi:

„Juri Vega, major c. k. bombardirskega oddelka, je kot edini štabni častnik oziroma poveljnik oblegavalnega topništva opravljal topniško službo pri obleganju Fort Louis-a ves čas obleganja do osvojitve rečene trdnjave, brez prenehanja s posebno vnetostjo, neprestano delavnostjo, izrednim naporom in preziranjem vsake nevarnosti. Dolgotrajno, skrajno neugodno vreme je oviralo, da se niso mogli niti topovi niti strelivo pripeljati do okopov; z ozirom na te neprilike se je Vegu večkrat popolnoma jasno namignilo, da se bo le njegovi krivdi pripisalo, ako se bo moralo opustiti začeto obleganje trdnjave Fort Louis-a.

Pri opoldanskem obedu dne 12. novembra l. 1793 je poveljnik čet in vodja obleganja trdnjave Fort Louis, generalmajor Laner, vpričo vseh gostov zagotovil Vegu javno, da ga hoče predlagati za red Marije Terezije, ako se mu s topništvom posreči prisiliti trdnjavo, da

se drugi dan vda. Nato odvrne major Vega, da si upa to storiti, in sicer s pogojem, da se mu dovoli vzeti nekatere desetfuntne topove, katere postavi po svoji volji na desnem hribu in tako razdere mesto z granatami. Tej njegovi želji se ugodi.

Major Vega vstane takoj od mize, ukrene vse potrebno radi nabave in dovoza streliva, poišče pripraven prostor in si izprosi pri podpolkovniku ženijskega oddelka pl. Szeraday-u in majorju pl. Mancini-ju delavcev, ki bi napravili zvečer na določenem mestu okope, kamor bi postavili tri topove. Delavci so izvršili svoje delo prav spretno in v kratkem času.

Major Vega pripelje strelivo in desetfuntne topove sam k okopom, jih postavi na začasne podstavke tako, da začne že ob $\frac{1}{4}$ na 11. uro zvečer streljati z najboljšim uspehom na trdnjavo. Zaupajoč na svoje topove poskusi zaradi precejšnje oddaljenosti metati desetfuntne granate s 60 lotov težkimi patronami pod kotom 15 do 16 stopinj, dasi ni bilo dotlej običajno, da bi se bile neprenehoma metale granate iz topov, ki so bili tako močno phani in dvignjeni tako visoko. Vega pusti iz lastnega nagiba tudi 1. in 2. baterijo ob istem času streljati v mesto iz 18-funtnih topov. Tako se mu posreči namera. Ko so se v tem času metale bombe v mesto z desnega brega Rena in povzročile požar na eni strani, ukaže Vega pismeno topničarskemu nadporočniku Koch-u, ki je imel osem 60-funtnih topov, s katerimi je streljal naravnost v mesto, naj napade mesto na levo stran ležeče. In zopet so se vsule granate in tako izpremenile največji in najlepši del mesta v kup razvalin in pepela, ves ostali del pa močno poškodovale. Posadka in vse prebivalstvo pa se tako preplaši, da prosi prihodnji dan, dne 13. novembra opoldne, premirja; takoj nato pa sledi znana in nepričakovana predaja.

Major Vega je dokazal s svojim obleganjem pri Fort Louis-u kot poveljnik topništva kakor tudi preje s svojim

ravnanjem pri obleganju Belega grada, da je pred sovražnikom kot vojak koristen državi prav tako, kakor je kot profesor slaven po svojih tiskanih spisih. To njegovo ravnanje odgovarja tudi § 21. pravil Marije Terezije reda.“

O svojem slavnem činu pri Fort Louis-u je dobil Vega še drugo, skoro enako se glaseče izpričevalo, in sicer iz Moguncije dne 14. marca l. 1795 z devetimi podpisi.

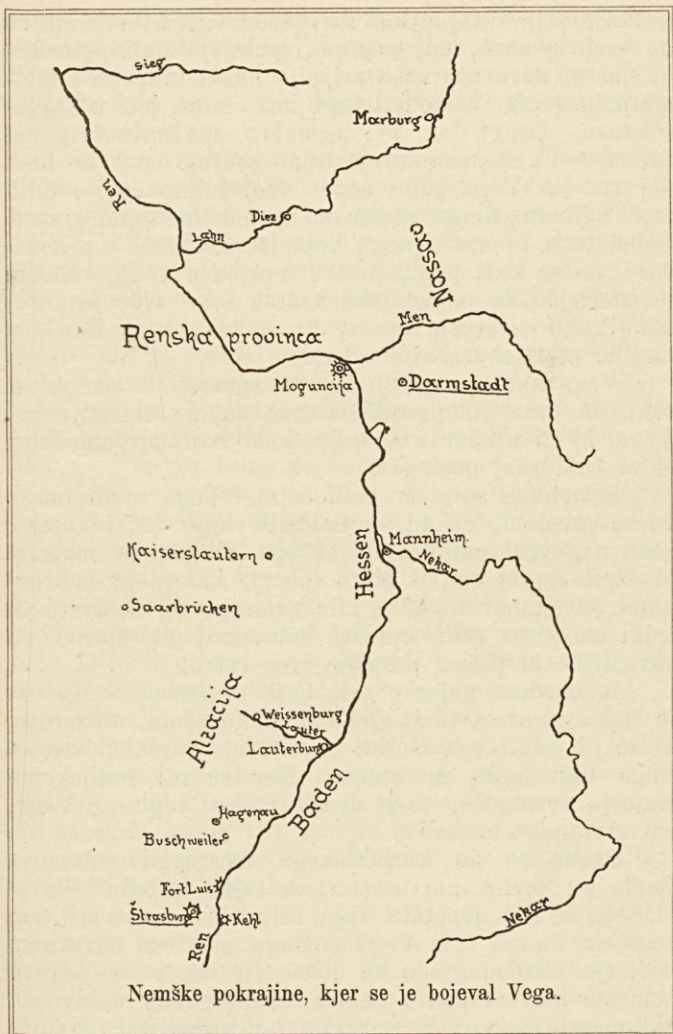
General Laner ostane pri svoji besedi in predlaga na podlagi omenjenih izpričeval, da se podeli majorju Vegu vojaški red Marije Terezije. Redovni zbor, ki ima oddajati ta vojaški red, mu ga enoglasno prizna. A usoda hoče drugače. Vsled nekega slučaja, ki pa ni natančno znan, Vega sedaj ne dobi reda.

Prav tako kakor pri Fort Louis-u se odlikuje Vega še isto leto po svojem topničarskem znanju, po svoji neutrudljivi gorečnosti v službi, ne boječ se nikakega napora, zaničujoč vsako nevarnost, pri Mannheimu.

Meseca decembra l. 1793 se zapleto namreč naši v trde boje s Francozi, braneč okope ob levem renskem bregu. Dne 15. in 16. decembra sodeluje Vega prstovoljno z najboljšim uspehom, ko napadajo naši iz takozvane „Rheinschanze“ (okop ob reki Reni) pri Mannheimu oblegajoče Francoze.

V veliko večji nevarnosti pa je Vega o božičnih dneh, ko začno Francozi ponoči med 23. in 24. decembrom silno naskakovati omenjeno „Rheinschanze“. Sovražni pritisk je tako silen, da se morajo naši vdati prav na božični dan in se umakniti nazaj čez Ren. Pa tudi pri ti priliki se proslavi Vega po neprestani skrbnosti in čudoviti neustrašljivosti.

Ko začno Francozi bombardirati, zaukaže Vega najprej pri vseh baterijah, nastavljenih v Mühlau-u, tostran reke, vse potrebno, potem pa se da brez povelja prepeljati čez reko v Rheinschanze, dasi mu švigajo krogle križem okoli glave. Tam vzpodbuja s svojo

navzočnostjo v najhujšem sovražnem ognju topničarstvo na vseh straneh, naj vestno izpolnjuje dana povelja. V smrtni nevarnosti se pripelje nazaj in poroča feldmaršalu grofu Wartenstlebnu, kako stoje reči v Rheinschanze. Drugi dan, 24. decembra, mu navzoči generalmajor Funk sicer svojevoljno svetuje, naj ne hodi več tja. A Vega pelje zopet svojevoljno novih, čilih moči v Rheinschanze za izmeno upehanemu topničarstvu. Vsled tega prostovoljnega dejanja pride baš o pravem času, ko se naši pogajajo s Francozi o vdaji. Našim je odmerjen za odhod jako kratek čas. Gre se torej zato, kako cesarske topove, ki so še onkraj Rena, v naglici oteti sovražnim rokam.

Vega ukaže najprej topove spraviti iz okopov k reki. A kako jih prepeljati čez napol zamrzli Ren? Vega, ki ni nikdar v zadregi, kako najti pripomočkov, si ve tudi zdaj pomagati.

Pri rokah so sicer mali čolni. Vega uvidi takoj, da so preslabi, da bi se naložili vanje težki topovi. Zato nagovori najprvo navzočega ženijskega majorja pl. Roth-a, naj veliko šajko (plav), katero je led odnesel od okopov in ki je bila zamrzla, ter še dve mali šajki onostran reke oprosti ledu, naj jih spravi na vkrcališče in potem prepelje čez reko.

Imenovani major pravi, da je to nemogoče, češ da je šajka zamrzla tako globoko, kakor čolni ob mostu, ki so jih radi tega morali pustiti na sovražni strani. Vega tudi sedaj ne obupa. Kar se zdi ženijskemu majorju nemogoče, to si drzne izvesti topničar Vega, sin slovenske matere.

Obrne se do kurpfalškega mostnega stavbarja Pavla pl. Seyl-a, naj mu izvleče šajko iz ledu. Pavel pl. Seyl se vda, izpolniti Vegu željo, toda samo pod tem pogojem, da mu tudi Vega pomaga pri tem nevarnem podjetju. Srčno gredo na delo. In res se z Vegovo pomočjo posreči Pavlu Seyl-u in njegovim delavcem, da oproste šajko, jo spravijo na vkrcališče, nalože

nanjo vse cesarske 12- in 18-funtne topove, kakor tudi nekatere kurpfalške in jih prepeljejo na desno stran Rena v varno zavetje. Da se ni spravila omenjena šajka iz ledu, bi se bili morali pustiti vsi cesarski topovi sovražniku.

Za svoje neustrašeno obnašanje pri Mannheimu prejme Vega od vojaških predstojnikov dve izpričevali, dani v Mannheimu dne 10. januarja in 20. februarja l. 1795. Podpisali so ti dve izpričevali: feldmaršal Wartensleben, štirje generalmajorji, trije polkovniki, dva podpolkovnika, dva majorja, en stotnik, en nadporočnik in stavbarski mojster Pavel pl. Seyl. Prvo izpričevalo je potrdil sam vojskovodja, feldmaršal vojvoda Albreht Saksonsko-Tešenski.

Vega pa se pokaže pred Mannheimom še v drugem oziru moža na svojem mestu. Že pred Beligradom, pa tudi v bojih pri Renu se Vega dodobra prepriča, da je avstrijsko topništvo v marsikakem pogledu nepopolno, zlasti da nedostaja dobrih topov, s katerimi bi se dali doseči vse drugačni uspehi nego z dosedanji. Istih misli so tudi višji vojaški krogi in vsi so edini v tem, da ga ni boljšega veščaka v topničarstvu nego je Vega in da le on more preosnovati cesarsko artilerijo. Vojvoda Albreht govori o tej stvari z Vegom in mu naroči, naj preskrbi našim topničarjem nekaj novih topov.

Težka je ta naloga. A Vega čuti, da ji je kos in se nemudoma loti dela, katero častno izvrši. Dobro mu je znano, da dosedanji topovi ne mečejo niti s toliko silo, niti v tako daljavo, kakor bi morali, ako bi bili narejeni, kar se tiče kalibra in montiranja, natančno po matematičnih pravilih. Sedaj se mu ponudi prilika, izboljšati te nedostatke.

Spomladi l. 1795 da Vega v Mannheimu po lastnem načrtu in pod svojim nadzorstvom uliti dva nova devet-colska možnarja za bombe. Od starih se bistveno razlikujeta v tem, da jima je dno konično izvrtano. Ko jih Vega po lastnem izumku posebno dobro in trdno

montira, ju ukaže poskusiti. Poskušajo ju dne 25., 26. in 30. junija ter 1. in 3. julija l. 1795 blizu Mannheima. Pri poskusih je navzoča mnogoštevilna komisija, ki sestoji iz generalov, artilerijskih in ženijskih višjih oficirjev.

Vegova možnarja presežeta vse nadeje. S štiri in pol funti smodnika mečeta 1640 sežnjev daleč, največji šestdesetfundtni možnar stare osnove s petimi funti naphan pa le 980 sežnjev. Lučaji novih možnarjev so tedaj skoro dvakrat večji ter presežejo vse do takrat znane topniške daljave.

Prava vrednost Vegove iznajdbe se še tisto leto izvrstno obnese proti Francozom, ki se v tem zopet polaste Mannheima. Da si naši pribore mesto, je treba pravilnega obleganja, ki se prične dne 13. septembra.

Vega postavi svoja možnarja pri takozvanem „Rabenstein-u“ na „Galgenberg-u.“ Odtod meče štiri dni neprenehoma bombe v mesto, kamor ne seže nobeden drugi možnar. S tem nadleguje trdnjavo tako hudo, da se naše obsedno topničarstvo brez težav od strani posadke postavi blizu nasipov in se lahko vsa vojska dobro pripravi za napadanje. Peti dan, 17. septembra, začno naši z vsemi silami pritiskati in v štirih dneh, dne 21. septembra, se vdajo Francozi.

Vsled te sijajne zmage, h kateri je najbolj pripomogel Vega s svojimi možnarji in z neutrudljivo delavnostjo, ga predlaga vojskovodja drugič za viteški red Marije Terezije. In to pot ga tudi dobi. V viteštvo ga povišajo dne 11. avgusta l. 1796, v 42. seji redovnega zbora.

V izpričevalu, s katerim priporoča vojskovodja Vega za viteški red, se bere tale odstavek: „Vega je vpeljal daleč metajoče možnarje. S tem si ni pridobil samo zaslug pri obleganju Mannheima, ampak ž njegovimi možnarji se bo vsako bodoče obleganje in vsaka obramba c. k. artilerije bistveno zboljšala, torej c. k. orožju v velevažen dobiček, sovražniku pa v veliko

škodo. Zato mislimo: visoki zbor reda Marije Terezije naj blagovoli tej novi iznajdbi po § 21. redovnih pravil prisoditi plačilo, in to tembolj, ker se je vrednost iznajdbe pokazala ne le pri prejšnjih poskusih, temveč se je tudi z očitvidnim pridom potrdila pri obleganju mesta Mannheima. Kako važna je ta iznajdba, se razvidi iz tega, da je visoko vojskovodstvo že zaukazalo, naj se napravi še več možnarjev za bombe po isti iznajdbi.“

To izpričevalo, dano Vegi v Mannheimu dne 16. decembra l. 1795, ima devet podpisov in priča jasno, kako so sodili o njegovi iznajdbi njegovi predstojniki in vrstniki. Priznali so ga takorekoč za preosnovatelja avstrijskega topničarstva.

L. 1796 pomaga Vega z veliko hrabrostjo in bistroumnim razpolaganjem topništva braniti Moguncijo proti oblegajočim Francozom. Po njegovih ukazih strelja topništvo tako gotovo, da se ne morejo Francozi niti približati trdnjavi, niti napredovati v obleganju. Pri Wiesbadnu* preženo cesarske čete Francoze z Vegovo pomočjo čez reko Sieg. Posebno pa se odlikuje Vega po svojem neustrašenem postopanju dne 16. septembra l. 1796 v bitki pri Dietzu ob reki Lahn. Ta dan spodi Vega, samostojno ravnajoč, po bistroumnih artilerijskih manevrih, Francoze iz ravnine tostran Dietza na onkraj reke. Nato se obda z okopi na hribu ob reki ter odganja s svojimi topovi zopet napadajoče sovražnike tako daleč od reke, da jo naši prekoračijo brez izgube. Še tisti dan pobegne vsa divizija generala Marceau-a in Francozje se odmaknejo od Moguncije. Vega dobi izpričevalo o teh hrabrih činih od samega feldmaršala Ney-ja v Mogunciji dne 30. septembra l. 1796.; izpričevalo potrdi šest oficirjev in še feldcajgmajster nadvojvoda Karel v Lincu dne 3. septembra l. 1798.

To jesen sodeluje Vega tudi pri znamenitem obleganju mesta Kehla, ležečega ob desnem bregu Rena,

* Mesto Wiesbaden leži v pruski provinci Hessen-Nassau in šteje danes 64.670 prebivavcev.

nasproti Strassburgu. Naši si ga osvoje dne 10. januarja l. 1797. L. 1797 pomaga Vega zopet braniti Moguncijo proti sovražnikom. Zadnje čase načeluje vsemu topništvu. Ko se naši odmaknejo od Moguncije, mu ukažejo, da spremlja cesarsko topništvo domu v avstrijske dežele. V tem se sklene mir v Kampoformiju in prekine vojskovanje za kratek čas.

Ko pride Vega domov, ga imenujejo za drugega štabnega oficirja pri oblegovalni armadi na Nemškem. Na tem mestu ostane še naprej, ko se homatije prično vnovič. Ne ponudi pa se mu več prilika, izkazati svojega junaštva. L. 1802. mu podelo službo podpolkovnika v IV. topničarskem polku.

III. Vegova — smrt.

Slovenec nima sreče,
Kar da mu, hitro spet mu vzame čas.
Jožef Stritar (Jurčiču v spomin, 1.)

Stali smo ob zibelki mladega Vega. Radovali smo se ž njim kot s preprostim kmečkim pastirjem po zagoriških senožetih, vrtovih in njivah. Spremili smo ga iz očetove hiše v Zagorici v ljubljanske šole, kjer mu je izpočetka predla tako trda. Videli smo z veseljem, kako je bistri dijak kmalu premagal vse zapreke in si služil sam svoj kruh že za šolskih let.

Opazovali smo ga kot spretnega navigacijskega inženirja in čuli, da je kmalu dal slovo tej svoji službi in si izvolil novi — vojaški stan, katerega se je oklenil z vsem srcem in vso dušo. Kako dobro nam je delo, ko smo slišali, da se je prostak Vega pomikal od ene do druge stopinje vojaške časti.

Občudovali smo njegovo hrabrost pred Beligradom in ga spremili v duhu na Nemško, k reki Ren, kjer je dovršil toliko slavnih vojnih činov. Videli smo ga zopet, ko se je vračal zdrav in čil iz bojov na Dunaj,

in čuli, da je dosegel visoko vojaško dostojanstvo — službo podpolkovnika.

Nestrpno pričakuje bravec, da bi slišal še nadalje o Vegovih junaških delih. Brez dvoma bi si bil nabral Vega še novih lavorik na bojnem polju v tedanjih vi-harnih časih, da ga ni zahitela v najboljših moških letih nepričakovana smrt.

Pretrsljiva je bila Vegova smrt!

Dne 17. septembra l. 1802. so pogrešili na Dunaju podpolkovnika Vega. Nihče ni vedel, kam je izginil. Pričakovati je bilo najhujšega. Res! Dne 26. septembra so našli mrtvega Vega v Donavi pri Nussdorfu. Njegovo truplo je bilo privezано s tanko vrvco k steburu.

Ko je došlo poročilo o nesrečni smrti v Zagorico, se je nemudoma napotil Vegov strinič, Jožef Peterka, ki je tudi sicer večkrat obiskaval strica Jurija, na Dunaj. O Vegovi smrti ni mogel zvedeti nič gotovega. Saj tudi Dunajčani sami niso o tej stvari vedeli nič pravega. Ugibalo in govorilo se je to in ono. In tako govorico je prinesel Peterka iz Dunaja domov in jo razširil med svojimi sosedi.

Peterka je o Vegovi smrti pripovedoval to-le:

Jurja Vega so postavili pri c. k. topničarjih za-radi njegove učenosti čez vse druge gospode; dosegel je velik ugled, tudi je postal bogat. Pred nekim od-hodom iz Dunaja je hotel kupiti potrebne konje in je šel v ta namen iz mesta v spremstvu nekega prijatelja. Dvanajst visokih gospodov, ki so zavidali in sovražili barona Vega zaradi njegove nadarjenosti in zaradi povzdignjenja v baronski stan, je podkupilo tega pri-jatelja in ga zapeljalo, da je zavratno umoril Vega; zakaj po zgoraj omenjenem odhodu Vega ni prišel več nazaj. Ko so ga devet dni zastonj iskali, so ga našli naposled mrtvega v Donavi, privezanega s tanko vrvco na kol.

Na ta ali podoben način se še danes pripoveduje o Vegovi smrti v njegovem rojstnem kraju.

Jako razširjeno je o Vegovi smrti to-le poročilo: Ob času vojske leta 1811. je bil vkvartiran neki avstrijski topničar pri nekem mlinarju ne daleč od Nussdorfa pri Dunaju. Pri neki priliki bi bil rabil šestilo, pa ga ni imel pri roki. Obrne se v tej zadevi do mlinarja, ki pravi, da ima šestilo in mu ga tudi prinese. Topničar je hvalil šestilo, ker je bilo jako fino izdelano. Ker je mlinar videl, da dopade šestilo vojaku, mu ga podari, hoteč mu s tem napraviti veselje. Pozneje je pokazal topničar šestilo nekemu častniku. Ta je spoznal šestilo kot last — Vegovo, ker je bilo vrezano ime slavnega učenjaka v šestilo. Vojak je seveda povedal, kje ga je dobil. Častnik je naznanil stvar pristojni sodnijski oblasti, ki je tudi takoj začela preiskavati stvar in poklicala mlinarja pred se. Med preiskavo je mlinar priznal, da je on umoril Vega. Mlinar je imel tedaj, ko je Vega izginil, jako lepega konja-belca. Vega ga je hotel kupiti, ker je že sam imel enakega konja. Vega je večkrat ponujal mlinarju jako lepo vsoto, a mlinar ga ni hotel prodati, ker je bil zaljubljen v lepo žival. Vega poskusi nekega dne vendar pregovoriti mlinarja, da bi mu prodal konja. Ponudi mu zanj mošnjo polno cesarskih cekinov. Zlato je vzbudilo v mlinarju lakomnost. Rekel je Vegu, da mu proda konja, in je peljal barona čez brv v hlev. In tu je udaril mlinar Vega, ki je šel pred njim, tako silno za vrat, da se je mrtev zgrudil. Vzel mu je denar in uro ter vrgel truplo v Donavo. Mlinar je torej zavratno umoril Vega, ker je hotel imeti oboje: denar in konja. Lakomnost ga je zapeljala v zločin.

Nekateri so si pa izmislili, da je mlinar umoril Vega iz maščevanja, in sicer zato, ker se je čutil prikrajšanega pri svojih dohodkih po novi meri, za katere vpeljava se je baš Vega toliko trudil. Pa vse to je gola izmišljotina.

Sploh je pripovedka o tem mlinarju precej prisiljena, kajti težko bi bilo najti preprostega moža — in tak je bil gotovo omenjeni mlinar — ki bi bil na eni strani tako grozno zaljubljen v svojega konja, na drugi pa tako strašno lakomen.

Poročila o Vegovi smrti si nasprotujejo. Niti eno niti drugo ni z dokazi toliko podprto, da bi se mogli nanje zanesti. A morda niso daleč časi, ki nam doneso v tej zadevi novih pojasnil in razženo skrivnosten mrak, v katerega je do danes zagrnjena Vegova smrt.

Nekateri pa trdijo, opiraje se na neko policijsko poročilo, da se je Vega sam usmrtil. Ta trditev se nam ne zdi dovolj podprta. Utemeljiti bi se morala drugače, a ne s policijskimi poročili. Težko je verjeti, da bi se bil sam umoril radi nesporazumljenja mož takega značaja, kakršnega je bil Vega; mož, ki je v življenju prenesel toliko bridkih in grenkih, ki se je odlikoval vedno po svoji neustrašenosti in ki ga ni mogla potreti niti prehuda krivica, ki se mu je zgodila leta 1793, ker ni dobil prisojenega in obljubljenega mu reda Marije Terezije.

Inako se stori človeku, ko čuje o tako nesrečnem koncu Vege. On, ki se ni strašil sovražnih krogel, ki je tolikokrat gledal neustrašeno smrti v obraz, je moral tako nesrečno, nenaravno preminuti.

Bridka je bila izguba, ki je zadela avstrijsko armado z Vegovo smrtjo. Nad našo državo so se prav tedaj zbirali vedno viharnejši, pogubnejši oblaki. Kdo bi bil hrabreje, kdo umneje ščitil svojo domovino v teh hudih bojih nego junaški Vega?

Nepričakovana Vegova smrt je z žalostjo napolnila ves domači in tuji učeni svet. Dobro je vedel ta, da je za vedno otrpnila roka možu, ki je nosil v svojem duhu zasnovanih še toliko in toliko učenih del.

Žalostno poročilo o Vegovi smrti je pač najhujše pretreslo njegove rojake, skromni slovenski narod, iz katerega srede je izšel ta nenavadni mož. On, ki je

s svojo razširjeval tudi slavo slovenskega imena, ki je bil ponos svojih rojakov; on, od katerega je bilo po pravici pričakovati, da bo dovršil še več junaških in učenih del v čast malemu našemu narodu, — on je bil tako nenadoma, na tako grozen način vzet iz srede živih.

IV. Vega — učenjak.

Več buk v od mere in matematike je spisal.
Valentin Vodnik (Novice 1798, št. 52.)

Kar smo dosedaj pripovedovali o Vegu, iz tega je spoznal bravec v prvi vrsti, kako odličen slovenski junak je bil Vega. Ogledati si ga moramo pa tudi še od druge strani.

Vega namreč ni umel le sukati bridke sablje in krotiti s svojimi topovi upornih sovražnikov, njegova roka je jako spretno vodila tudi per o. Napisal je lepo število učenih knjig.

Posvetil je svoje pero v prvi vrsti v korist učencem topniške šole. Dobro je videl, v kako slabem stanju je bilo tedanje avstrijsko topništvo. Vzrok temu je bil, ker so bili topničarji nezadostno poučeni v računskih (matematičnih) vednostih. Ta nedostatek je hotel Vega odpraviti; v to je bil tudi poklican kot učitelj na bombardirski šoli. Trudil se je Vega z besedo in s peresom, da povzdigne avstrijsko topništvo.

Kar je vojakom razlagal z vneto besedo, to je tudi napisal v posebnih knjigah. Na ta način so nastali njegovi spisi: „*Matematična (računska) predavanja.*“ Izšli so štirje deli; prvi l. 1782, drugi l. 1784, tretji l. 1788, in četrti l. 1790. V prvem delu je Vega obdelal algebro in aritmetiko, v drugem planimetrijo, stereometrijo ravnin, sferično trigonometrijo, analitično geometrijo, praktično zemljemerstvo, diferencialne in integralne račune. Vsebinska tretjemu delu je matematična fizika (n. pr. stroji, umetno premikanje,

poslednje jako važno za streljanje s topovi); v četrtem delu pa se peča Vega s hidravliko, aerostatiko in premikanjem trdnih teles v ovirajoči kapljevini, to je s premikanjem topniških izstrelkov v zraku.

Te knjige so pisane tako jasno, tako lahko umljivo, da so služile v topniških šolah še petdeset let po njegovi smrti. Tako izvrstne učne knjige je mogel spisati le tak mož, ki se je kot Vega sam pečal s poučevanjem topničarjev.

Po svojem izvrstnem poučevanju in po svojih nedosežnih učnih knjigah je znal Vega vzbuditi med svojimi učenci posebno veselje do računstva in doseči najlepših uspehov. Kako se je veselil teh uspehov, to nam priča uvod, ki ga je spisal meseca februarja l. 1802, torej malo pred svojo smrtjo, k tretji popravljeni izdaji prvega zvezka svojih predavanj. Tam piše Vega:

„Pravkar je dvajset let, kar je bil sprejet ta prvi del moje učne knjige v porabo v matematičnih šolah c. k. artilerijskega oddelka.

Trinajst vojskinih let sedanje dobe je potrdilo pri vseh narodih načelo, da je matematika najgotovejša podlaga prave vojaške znanosti. Meni samemu je bilo v posebno veselje, ko sem se prepričal v bojih zoper Turke in Francoze, da so se odlikovali posebno izvrstno pred sovražnikom tisti izmed mojih učencev, ki so gojili matematiko z nepretrgano gorečnostjo; prav ti učenci so največ pripomogli, da se je ohranila in pomnožila stara slava avstrijskega topničarskega oddelka. Za posebno čast pa smatram, da smem med svoje učence šteti Karla Perczel pl. Bonyhad-a, ki se je povzpел od najnižje stopinje navadnega topničarja do majorja in viteza Marije Terezije redu. To je bil resnično plemeniti Oger, ki se je posebno odlikoval v bojih v Bosni, na Nizozemskem, ob srednjem in gorenjem Renu, naposled v Italiji, in ki je končal svoje vojaško službovanje s prečastno smrtjo na bojnem polju.

Nepotrebno bi bilo navajati še druge stvari v vzpodbujajo onih, za katere so se sedaj zopet odprle šole, ko se je sklenil mir; saj se je prava cenitev matematičnega znanja v celem topničarskem oddelku udomačila in tako razširila, da se pečajo s to vedo celo mnogi izmed navadnega moštva ob prostih urah med vojskovanjem; to sem imel priliko opazovati kot očividec, kar me je zelo ganilo.“

Vega pa je poskrbel tudi za one, ki se pečajo z višjo matematiko. Manjkalo je tedaj zlasti dobrih logaritmovnikov. V logaritmovnikih je zbrana množica števil, s katerimi se posebno olajšujejo višji računi. Nekaj takih knjig je izišlo še pred Vego. A bile so večinoma jako nepopolne. Tudi so postale o Vegovem času jako redke; dobiti jih je bilo le za drag denar.

Leta 1783 je izdal Vega srednji logaritmovnik. Deset let pozneje, l. 1793 je spisal mali ali ročni logaritmovnik, naslednje leto pa veliki logaritmovnik. Vegovi logaritmovniki so doživeli več izdaj. Posebno pa se je prikupil mali logaritmovnik, ki je doživel nešteto izdaj. V nemškem jeziku so ga do danes izdali osemdesetkrat. Ta logaritmovnik so predstavili skoro v vse evropske jezike in ga še danes rabijo v Avstriji in sosednjih državah. To nam priča, kako tehtno je znal pisati Vega, da se njegove knjige rabijo še sedaj, ko je poteklo nad sto let izza njegove smrti.

Razen teh knjig je spisal Vega še več manjših. Med njimi je zlasti zanimiva Vegova razprava o novih francoskih merah in utežih, ki so sedaj v splošni rabi. Spisal jo je l. 1802 in jo začetkom meseca septembra izročil tiskarju. Tiskana je bila torej šele po njegovi smrti.

Z omenjenimi svojimi knjigami je zaslovel Vega po vsi Avstriji in tudi izven mej naše države. Ves učeni svet je čislal v njem velikega učenjaka na matematičnem polju. Njegovi spisi so bili tako izvrstni,

da so jih prevajali celo v različne tuje jezike, kakor smo omenili že zgoraj.

Bravec se pač ne bo čudil, ako mu povemo, da je pisal Vega v nemškem jeziku. Vega je deloval znanstveno pred več nego sto leti. Naš jezik tedaj še ni bil toliko izobražen, da bi bil mogel Vega v njem pisati. Lahko rečemo, da bi še danes imel mnogo, mnogo truda tisti, ki bi hotel v slovenskem jeziku obdelovati tako težke predmete, kakor jih je obdeloval Vega. Vega se je posluževal nemščine tudi zaraditega, da so bili njegovi spisi dostopni širšim krogom. Tukaj tudi lahko omenimo, da je Vega spisal nekaj stvari v latinskem in francoskem jeziku, kar nam priča, da je bil tudi jezikovno visoko naobražen.

Kot vojaka in kot učenjaka je Vega vodila edina želja, koristiti svoji domovini. Sijajno je dosegel svoj namen. Pod njegovim vodstvom so naše čete izvojevale marsikatero zmago. Kot pisatelj, učitelj in učenjak pa je popolnoma preosnoval topništvo, in Vegova zasluga je, da še danes slovi naša artilerija kot ena izmed najboljših.

V. Vega — človek.

Vzori njega solnčnočisti,
blago sleherno teženje,
delo njemu je življenje,
vedno mož ostane isti.

Stebor.

Strmeli smo doslej nad Vegovo čudovito hrabrostjo in sijajno učenostjo. Še bolj pa se nam bo Vega prikupil, ako si ga ogledamo kot človeka. Spoznali bomo, da je v Vegovih junaških prsih bilo plemenito srce, katero so krasile mnoge lepe lastnosti.

Pri vseh njegovih delih ga je vodila *n e s e b i č n o s t*. Iskal ni svoje slave, niti svojega dobička, hotel je služiti le resnici in koristiti drugim. Sam priznava v

uvodu k tretjemu zvezku svojih predavanj, da pri spisovanju te knjige ni želel povedati kaj novega, izvirnega, temveč da je edino le hrepenel po resnici in korigirani svojih bravcev.

Možje, ki so se iz revnih razmer povzpeli do visokih časti, pogosto radi zataje svoj nizki rod. Ne tako Vega! Kot nežno čuteč človek je vedno ohranil neko posebno vdanost in ljubezen do domače grude, kjer mu je tekla zibelka, do zemlje, ki je redila njegove dede, kjer je prejemale mlado njegovo srce prve vtiske zunanjega sveta. Lahko se misli, da je Vega kot častnik večkrat posetil svoj rojstni dom v Zagorici, dasi se to ne da dokazati.

Svojega nizkega, kmetskega roduse Vega ni nikdar sramoval, kakor tudi ne siromašnega in malega naroda, kojega sin je bil. Rad je pripovedoval, da je sin kmetskih staršev. General Walper, ki je bil učenec Vegov, je pogosto pravil, da je Vega še kot štabni oficir s posebno ljubeznijo kazal tisto dvajsetico, katero si je bil prihranil od denarja, podarjenega mu od nekega sorodnika ob njegovem slovesu od rojstne hiše. Komu ne dopade njegova skromnost, ta, rekel bi, otroška vdanost do rojstnega kraja?

Vega je tudi dolgo časa hranil leseno skrinjico, katero je dobil, ko je šel od doma v šole. Pozneje je poslal to skrinjico polno lepih daril svoji sestri Mariji, omoženi Petrka.

Omenimo naj tu še nekaj, kar nam priča, kako je bil Vegu k srcu prirasel domači kraj. Nameraval je — tako so vedeli povedati Zagoričani — ustanoviti več štipendijev za svoje bližnje rojake. A nagla smrt mu je prečrtala to namero.

Vegovo plemenito srce kaže tudi iskrena hvaležnost, s katero se je spominjal

na svoje prve nauke v Ljubljani in posebno še na svojega dragega učitelja Maffei-ja.

Drugo izdajo svoje logaritmčno-trigonometrične knjige je posvetil Vega l. 1800 svojemu bivšemu učitelju Maffei-ju. V uvodu k tej knjigi pravi:

„Že dolgo sem gojil vročo željo, da bi mogel javno izreči toplo zahvalo, ker sem od Vas prejel prvi pouk v matematični vednosti. — Ako si nisem upal nobenega dosedanjih svojih del Vam posvetiti, se je to zgodilo zaradi tega, ker sem čakal, da javnost presodi in izreče sodbo, jeli knjiga, kateri sem hotel Vaše ime postaviti na čelo, vredna te časti.

Vedno se spominjajoč uspešnega pouka, ki sem ga prejel od Vas na liceju v Ljubljani; v veselem spominu na čas, ko ste me Vi vpeljali v bistvo matematike, Vam izročam to delo, do katerega imate vso pravico, tudi z ozirom na blagohotnost, katero ste mi na tako različne načine izkazovali.

Ako so bila moja dosedanja dela koristna c. k. artileriji in ako so bila sprejeta tudi v inozemstvu s priznanjem, imam za vse to zahvaliti le Vas.

Prešinjen čustva hvaležnosti in odkritosrčne želje za Vaše dolgotrajno zdravje, ostajam velerodni častiti gospod prošt

Vaš vdani

Juri Vega.“

Hvaležnega se je izkazal Vega svoji ožji domovini tudi s tem, da je posvetil kranjskim stanovom IV. del svojih matematičnih predavanj. Predgovor, v katerem posvečuje knjigo kranjskim stanovom, je spisal dne 23. avgusta l. 1800, torej en dan po svojem povišanju v baronski stan.

Ta predgovor hočemo tukaj doslovno navesti, ker nam tako lepo priča, kako hvaležen je bil Vega za svojo omiko, ki si jo je pridobil na ljubljanskem liceju, in kako zvesto vdan je bil ljubljeni domovini kranjski, in to ob času, ko je slovel po vsi Evropi kot učenjak.

Posvetilo se glasi:

„Milostni, mogočni gospodje!

Najlepše plačilo za dosedanje svoje matematično delovanje prejemam z dovoljenjem, da smem svetu javno povedati, da sem postavil temelj svoji književni izobraženosti na ljubljanskem liceju, za katerega skrbite visokorodni gospodje kot pospešitelji, ki se sami bavite z znanostjo in umetnostjo, ki znate uvaževati neprecenljivo vrednost znanosti in umetnosti za obči blagor; vi skrbite za ta zavod na tak način, da donáša domovini korist in čast.

Vstop v to učilišče spada med najsrečnejše dogodke mojega življenja. Ž njim se je namreč določila bodoča smer mojega življenja. Takoj po končanih študijah sem dobil službo c. k. navigacijskega inženirja v Notranji Avstriji; opravljal sem jo več let. A iz odločnega nagnjenja sem vstopil v vojaško službo in sklenil, izdelati z višjim dovoljenjem novo matematično učno knjigo za rabo v c. k. artilerijskem oddelku; to knjigo bi lahko s pridom rabili tudi prijatelji matematike izven vojaškega stanu. Da nisem zgrešil svojega namena, to kaže priznanje, ki ga je našla knjiga med učenim svetom, kakor potrjuje tudi korist, ki jo zajemljejo iz knjige, kakor opažam z veseljem, moji učenci. Ali sem mogel delo završiti bolj častno, kakor da smem zadnjemu delu postaviti na čelo imena tako imenitnih mož?

Vedno se spominjajoč ljube domovine in dobrot, ki sem jih ondi prejel po pouku in izobrazbi, komu naj izrekam za to svojo najponižnejšo zahvalo z večjo pravico nego Vam, visokorodni gospodje, katerih modrost in delavnost vedno čuje in deluje za blagor dežele.

Ostajam z najponižnejšim spoštovanjem milostni mogočni gospodje

Vaši visokosti najpokornejši

Juri baron Vega.“

Istega leta posveti Vega kranjskim stanovom po en iztis vseh svojih, do tedaj tiskanih del s posebnim pismom, ki ga je pa spisal že prejšnje leto dne 6. junija. V tem pismu zopet omenja s hvaležnostjo, da si je na liceju, ki so ga oskrbovali stanovi, pridobil osnovno izobrazbo, ter se spominja podpore, katero je dobival tedaj kot dijak v Buseti-jevi hiši.

Obenem pošlje baron Vega stanovom v dokaz, da je želel vrednega se izkazati domovine, kakor pravi sam, poverjene prepise osmero izpričeval, ki jih je dobil od najvišjih vojaških oblasti v izpričevanje, da je izpolnjeval svoje dolžnosti z odliko in v največjo zadovoljnost kot vojak na bojnem polju, tako pri obleganju Beligrada, kakor tudi v vojski proti Francozom ob Renu.

Taka hvaležnost, kakor jo je Vega izkazoval svoji rodni deželi, je pač redka!

Da, iskreno vdan je bil Vega ljubi Kranjski. Visoko pa je cenil in čislal tudi svojo širšo domovino: Avstrijo. Malo je pač bilo tiste čase pod dvoglavim avstrijskim orlom vojakov, ki bi bili branili čast in korist Avstrije s tolikim junaštvom in s tako požrtvovalnostjo kakor zagoriški rojak Vega. In ko so mu l. 1795 ponujali imenitno službo v neki tuji državi, je odločno odbil to ponudbo; drugega tudi ni bilo pričakovati od tako zvestega in vdanega Avstrijca, kakor je bil Vega.

Še ene poteze iz Vegovega življenja ne smemo pozabiti! Pri njegovih učenih delih so mu večkrat pomagali tudi njegovi učenci. Kadar je izdal dotično delo, je v uvodu vedno omenil svojih pomočnikov in jim izrekel srčno zahvalo. Vsak pisatelj bi pač ne storil tega. Vega se je pa držal načela: vsakemu svoje in ni hotel lastiti samemu sebi tega, kar je pravzaprav duševna lastnina drugega. Seveda moramo takoj pripomniti, da ta pomoč od strani Vegovih učencev ni bila bogsigavedi kako posebna. Vega je svoja dela

pač sam sestavljal; učenci so mu le tuintam izpeljali kak lažji račun. A tudi za to majhno pomoč jim je bil Vega hvaležen.

Iz nekega poročila dunajske policijske direkcije je razvidno, da je bil Vega oženjen. O njegovi družini so doslej dognali le toliko, da je imel sina Frančiška, ki je umrl dne 24. novembra l. 1817 kot poročnik.

VI. Vega — odlikovan.

Juri Veba Major per cesarskih Bombarderjih, je kulikor jes vem en rojen Krajnec, on je skuzi učenost in zastopnost v velike službe najprej peršel, desilih je kmetiškega stanu; per vojski zadobil križ Marie Theresie, je kojnik* tiga ordna; inu Akademia v mesti Mainz ga je med svoje učene može perštela.

Valentin Vodnik (Novice 1798, št. 25.)

Da so tako junaškega in tako učenega moža, kakor je bil Vega, doletele razne časti in mnogotera odlikovanja, se razume samo ob sebi.

V zadoščenje mu je bilo, da se je povzpel od najnižje stopinje prostaka pri vojaki do podpolkovniške časti. Njegovo hrabrost pa so poplašali še drugače.

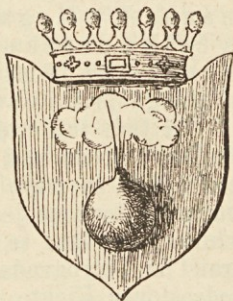
Že leta 1793, ko je bil Vega prisilil trdnjavo Fort Louis, da se je vdala, je predlagala višja vojaška oblast, naj se Vega odlikuje z viteškim križcem reda Marije Terezije. Ta predlog je bil sicer enoglasno sprejet, vendar Vega tedaj ni dobil tega najvišjega vojaškega odlikovanja, ampak šele l. 1795, ko je prišlo posebno po Vegovem prizadevanju mesto Mannheim cesarskim v roke. Pripomniti je, da je ta red ustanovila slavna cesarica Marija Terezija, in sicer po bitki

* Vitez. (Op. pis.)

pri Kolinu* na Češkem, v kateri je l. 1757 general Daun premagal pruskega kralja Friderika II. Prvi je bil baš grof Daun, kateremu so pripeli na prsi križec Marije Terezije reda. To vojaško odlikovanje je določeno za tiste, ki izvrše ob vojskinem času iz lastnega nagiba kak posebno junaški čin. Vega je ta red pač zaslužil v polni meri, zakaj ni izvršil samo enega junaškega dela, temveč se je ob vsaki priliki v bojih izkazal neustrašenega vojaka in večkrat pripomogel avstrijskemu orožju do zmage.

Višja vojaška oblast je Vega odlikovala tudi s tem, da mu je izročila več izvrstnih izpričeval, v katerih je natanko popisano, kako junaško se je obnašal Vega v različnih bojih. Prav ta izpričevala so glavni vir za poznanje Vegovega življenja.

Omenili smo doslej visokih časti, s katerimi so izkušale vojaške oblasti poplačati Vegovo junaštvo. A cesarju Francu I. to še ni bilo dovolj. Zdelo se mu je, da je Vega za svoje velike zasluge še premalo odlikovan. Zato ga je hotel počastiti še na drug način. Leta 1800, dne 22. avgusta, je cesar Franc I. povzdignil Vega v baronski stan „za plačilo njegovim zaslugam, ki si jih je pridobil v dvajsetletnem

Vegov grb.

vojaškem službovanju po modrosti, izredni hrabrosti in sploh po vzornem vedenju.“ Plemstvo, katero se je podelilo Vegu, je bilo dedno, to je, da je veljalo za vse njegove potomce. Vegov plemenitaški grb je bil srčast ščit, na vrhu z baronsko krono in v sredi z gorečo bombo.

* Kolin je mesto, ki leži na vzhodnem Češkem ob reki Labi in šteje danes 13.268 prebivavcev. *Op. pis.*

Valentin Vodnik je naznanil to Vegovo odlikovanje v 39. številki svojih Novic l. 1800. s temi-le kratkimi, a značilnimi vrsticami: „Juri Veba, Krajnc z Moravske fare major per bombarderjih je od svitliga Cesarja povišan za Barona; deslih kmetiškiga stanu se je vundar dobro obnašal, učene bukve od merjenja pisal in skuzi te stvari milost pred Cesarjam zaslužil. Majnši šole je slišal v Lublani, potle pa na Dunaji se dalaj prebrisal.“

Vegove zasluge na znanstvenem polju so pa pripoznane učene družbe s tem, da so ga imenovala za svojega člana. Leta 1793 je postal dopisujoči član velikobritanske družbe znanosti v Göttingu, koncem leta 1797 pa član matematično-fizičnega društva v Erfurtu. Leta 1799 ga je izbrala za svojega člana akademija koristnih znanosti v Mogunciji, nastopno leto počastili sta ga češka družba znanosti v Pragi in kraljeva pruska akademija znanosti v Berolinu s tem, da sta ga prišteli svojim članom.

Pa tudi tuji učenjaki so videli radi, da je prihajal v njihovo sredo naš Vega. Ko se je mudil Vega meseca aprila in maja l. 1794 v Stuttgartu, je zahajal v družbo, katera se je zbirala okrog nemškega pesnika Schillerja. Člani te družbe so bili še: dvorni svetnik Arend iz Petrograda, pl. Kodzov, profesor Petersen in modroslovec Fichte.

V tej družbi je Vega nekaterekrati predaval. Vega je tudi občeval s slavnim zvezdoslovcem Zach-om v Gothi. — Tako so častila našega Vega tuja društva in tuji učenjaki.

Za tujci niso mogli zaostati naposled tudi njegovi rojaki. Eno leto pred njegovo smrtjo, dne 26. oktobra l. 1801, so ga namreč sprejeli kranjski stanovi za svojega člana pod predsedstvom deželnega glavarja in c. k. guvernerja Kranjske in Koroške, Franca Jožefa grofa Wurmbrand-Stuppach-a. Priznali so mu

to čast enoglasno, brezplačno in mu izročili tudi diplomo. Ubogi kmetski fant iz Zagorice, pozneje neznan študent v Ljubljani, je postal član deželnih stanov, dobil je sedež in glas v posvetovalnem zboru o najvažnejših deželnih zadevah.

VII. Vegov spomenik.

Narod, ki ne časti svojih slavnih
mož, ni vreden, da se mu rode.

A. M. Slomšek.

Ob Vegovi smrti je bil naš narod še premalo prebujen, da bi bil spoznal, kakega pomena je pravzaprav Vega za Slovence. Skoro so se pa začele jasni megle nezavednosti, ki so dolga stoletja ležale nad nami. Začetkom preteklega stoletja se je jel slovenski narod probujati iz dolgotrajnega duševnega spanja, jel se je krepko gibati in zavedati. S ponosom je zrl nazaj v svojo slavno preteklost, s ponosom se spominjal lepe vrste svojih imenitnih rojakov. Vstali so možje, ki so opozorili Slovence na vrlega zagoriškega rojaka, na Jurija barona Vega, in že tedaj poudarjali, da se spodobi tega moža proslaviti s posebnim spomenikom.

Prvič se je izprožila misel o Vegovem spomeniku l. 1838, v drugem letnem poročilu deželnega muzeja za Kranjsko. Tam je neznan pisatelj priobčil Vegov životopis in ga končal z željo, „da se postavi dostojen spomenik hrabremu vojaku, izvrstnemu pisatelju in učitelju matematike v njegovi domovini; upati je, da se v kratkem zavzamejo za to stvar njegovi mnogobrojni učenci, ki so prejeli pouk v matematiki iz njegovih ust, ali vsaj iz njegovih knjig.“

Pozneje se je za Vega in njegov spomenik mnogo zanimal duhovnik Kajetan Huber, ki je znan tudi kot pesnik. Zložil je priljubljeno popevko „Otok bleški.“ Kajetan Huber je kaplanoval okoli l. 1845 v moravški

župniji. Tako mu je bila dana prilika, da se je seznanil z Vegovo rojstno hišo in s tedaj še živečimi sorodniki Vega. Dne 6. decembra l. 1845 je v Moravčah pokopal sina Vegove sestre Marije, Jožefa Peterka; od njegovega sina, namreč od Jerneja Peterka, po domače Janeža, je kupil tisto skrinjico, katero so dali Vegu, ko je odhajal v šolo.

Leta 1846 in 1847 se je dogovarjal Huber z zgodovinskim društvom v Ljubljani, čegar ud je bil, glede Vegovega spomenika. A privihralo je leto 1848. V valovih tedanjega časa se je, kakor marsikaj drugega, potopila tudi ta zadeva. Vendar Huber ni pozabil Vega. Obrnil se je v ti stvari na svojega znanca, podpolkovnika pl. Sühnl-a, ki mu je tudi obljubil pomagati, da se izpolni domorodna namera. Huber in Sühnl sta razodela svoj načrt tedanjima najvišjima vojaškima dostojanstvenikoma naše domovine, namreč feldmaršallajtnantu grofu Lichtenbergu v Lvovu, in generalmajorju baronu Novaku v Vojaški krajini. Ker sta bila pa omenjena gospoda predaleč od domovine, nista mogla prevzeti predsedstva v odboru, ki se je imel lotiti te stvari. Obljubila sta pa, da hočeta po svoji moči podpirati to namero, in sta zagotovila, da bodo vsi avstrijski topničarji in vitezi Marije Terezije reda pripomogli k izvršitvi blagega namena. Huber in Sühnl sta si še dalje časa dopisovala glede Vegovega spomenika. Vendar so bile razmere take, da se ni mogla uresničiti njuna lepa misel.

V drugem letnem poročilu ljubljanske c. k. realke l. 1854 je spisal tedanji ravnatelj Mihael Peternel obširnejši Vegov životopis, koncem katerega je izrazil željo, naj se postavi Vegu spomenik. Nasvetoval je celo, kje naj bi se postavil ta spomenik in kak naj bi bil. Peternel piše:

„V bližini kolodvora na Lazih bi pač ne bil neprimeren prostor; kajti od tam se vidi čisto blizu Vegov rojstni kraj; tukaj ob Savi je začel svoje služ-

bovanje kot c. k. navigacijski inženir. Tudi je že v davni preteklosti vplival po svojih matematičnih spisih na razvitek sedanje tehnike in na ta način tudi na postanek železnic.

Tukaj bi videl spomenik domači in tuji popotnik; mimo hiteči vojak bi ga opazoval z zadovoljnostjo, kot spomenik svojega nepozabnega učitelja.

Velika, v podobi druge na drugo naloženih bomb postavljena kamenita piramida, okrašena s primernim napisom, z grbom in po možnosti tudi z doprsnim kipom velezaslužnega moža, bi bila gotovo najprimernejša oblika za spomenik.

Ta želja bi se uresničila, to delo bi se posrečilo, ako bi ga poskusil izvršiti kak zgleden rodoljub; zakaj ne le učeni profesor, omikani vojak, ampak tudi učeči se mladenič, da, vsak domoljubno misleči Kranjec bi pač gotovo po svoji moči pripomogel k proslavljenju našega slavnega rojaka in tako tudi k časti očetnjave.“

Mihaelu Peternelu se je le deloma posrečilo izvršiti svojo lepo namero. Po njegovem prizadevanju namreč in s pomočjo dveh vnetih Vegovih častilcev iz Dunaja, namreč Bergmanna in Wagnerja, se je vršila dne 26. septembra l. 1865 v Zagorici velika narodna slavnost. Pri tej priliki se je vzdala na bližnji podružnični cerkvi sv. Križa, in sicer nad vhodnimi vrati, podolgasta plošča iz ulitega železa, na kateri je stal v zlatih črkah tale latinski napis:

Georgius Vega, L. B.
die 24. Martii 1754 Sagoricae
in vicinitate Stae Crucis hic natus
obiit Viennae, die 26. Sept. 1802. R. J. P.
Agnati et amici posuere
die 26. Sept. 1865.*

* Slovenski se glasi ta napis: Juri Vega, baron, rojen tukaj v Zagorici, v soseski sv. Križa dne 24. (stati bi moralo 23.) marca 1754, umrl na Dunaju dne 26. septembra 1802. Naj v miru počiva. — Sorodniki in prijatelji postavili dne 26. sept. 1865.

Na Vegovo rojstno hišo se je pa obesila lesena, štirioglata plošča z napisom:

Juri Vega
baron
r — 1754 — l.
† — 1802 — l.

O tej slavnosti so prinesle Novice v št. 40, l. 1865, obširnejši popis, katerega priobčujem tukaj doslovno.

Moravče.

Gotovo ga bodo z veseljem čitali starejši Moravčani, ki so bili l. 1865 navzoči v Zagorici; pa tudi druge bravece bo zanimalo zvedeti, kako se je vršila prva narodna slavnost na čast baronu Vegi. Popis se glasi:

„Iz Zagorice v moravški fari, 26. sept. — Kaj neki se godi tam gori na griču, kjer stoji majhna pa zala cerkvica sv. Križa — me vpraša popotnik, ki me je došel — da je ves hrib polno kmetiškega ljudstva v praznični opravi, vmes pa tudi gospode, da možnarji

pokajo in se godba razlega čez hribe in doline? Spomin preslavnega rojaka svojega Jurja Vegata obhajajo, ki je današnji dan 1802. leta smrt storil — mu odvrnem, in oba hitiva naprej, da ne zamudiva slovesnosti, ki se je začela z véliko sv. mašo, katero so peli prečastiti dekan moravški, gospod I. Toman. Majhna cerkva bila je tako polna pobožnega ljudstva, da je srečen bil, kdor je mogel vanjo priti; zato je po griču, na katerem stoji Božji hram, noter do farovža gori na tisoče bilo ljudi, ki so se od zunaj udeleževali cerkvene svečanosti. Po sv. evangelji so gosp. dekan s prelepim ogovorom razložili zbrani množici namen današnjega shoda in zakaj po lepi slovenski navadi se s svetno slovesnostjo strinja cerkveno obhajilo, popisovaje na kratko življenje imenitnega barona Vega-ta, čegar ime v krstnih bukvah zapisano stoji „Juri Veha.“ Ko ste po véliki maši opravljeni bile še dve (pred njo pa tri), je Vegatov pravnuk Peterka vzel tablo iz vlitega železa, ki se bo kot spominek vzdala v cerkev, in vsa množica gre ž njim, spred pa godba, kakor v procesiji do rojstne hiše Vega-tove, ktera je bila z dvema majema okinčana, med kterima se je vil venec, na hišici pa je bila ovenčana tabla z napisom: „Juri Vega, baron; rojen 1754. leta, umrl 1802.“

Videli smo v tem sprevodu 5 deželnih poslancev: dekana I. Tomana, dr. L. Tomana, dr. Costa-ta, Luka Sveteca in dr. Jan. Bleiweisa, zraven njih nekoliko družih duhovnih in svetnih gospodov in gospa iz Ljubljane, iz Brda, iz Tuštajn, Kamnika in družih krajev kranjskih. Da smo videli tudi pisatelja življenjepisa Vegatovega gosp. prof. Peternela, prožitelja Vegatovega spominka gosp. fajmoštra K. Hubra, bo vsak lahko uganil; dušni pastir Št. Kriški pa so doma skrbeli za vse, česar je bilo treba, kot hišni gospodar. Ko dospe brezštevilna množica pred rojstno hišico, ki je zdaj Močilnikarjeva, se ustavi na trati pred hišo in naprej stopi dr. Bleiweis na improvizirani oder, po domače na

mizo, za njim dr. Toman in naposled tudi fajmošter Huber.

Dr. Janez Bleiweis v govoru svojem radost nanznanjuje, da je prišlo toliko naroda slaviti neumrlega Vegata; opisuje slavno življenje moža, ki v tej borni bajtici med hribovci rojen je nesel slavo svojo in domovine naše po vsej Evropi; Vehovčev Jurček je iz te hišice, ki nam zdaj stoji pred obličjem, šel z malo skrinjico, ki mu jo je mati dala, v ljubljanske šole, bistra glavica pa je revnemu sinku kmetiških starišev pot odprla po vsem svetu; stopivši v vojaški stan se je obnašal tako junaško, da je prejel najslavniši red Marije Terezije in je bil v visoki žlahtni stan — baronski — povzdignjen; a nele junaštvo samo in njegovo bojevanje za Avstrijo nekdam dela nam Vegata neumrlega, temuč tudi njegova učenost zlasti v računskih vedah, da še danes živi v knjigah svojih in bode živel na veke. In ako se vprašamo: kdo je mar — ta junak, ta učenjak? zagrmi od vseh krajev sveta odgovor: „Taka glava korenine je slovenski oratar!“ Tako je slava njegova slava kmetiškega stanu, slava Vaša, Zagoričani, slava Krajne, slava slovenske naše domovine! Hvala gospodom, ki so nam s tem spominkom, ki se stavi na rojstno hišo in v cerkev, dali danes ob enem opomin, da se stavi še na drugem mestu slavi Vegatovi vreden spomin. In s slavoklicem na umrlega Vegata, ki je donel čez hribe in doline tisočkrat ponavljan, je končal govornik svoj govor.

Zdaj pa poprime dr. Toman besedo in govori blizo tako: „Današnja slovesnost je silno važna, pomembna. O visoki vrednosti, učenosti neumrjočega rojaka ste slišali že poročilo gosp. dekana Tomana in dr. Bleiweisa. On je zvezda na polju vednosti. Spoznavši moč številke, je stavil sisteme, kakor nikdo popred. Pa tudi djansko in praktično je on svojo vednost razvil. On je povzdignil topničarstvo na najvišjo stopinjo iste dobe,

naša država se je oponašala z njegovimi znajdbami, ki so pripomogle k jedni in drugi zmagi. Tako je on, naš rojak, Slovenec, branil cesarstvo na vojskinem polji, kakor naša zvestoba, dušna udanost od nekdanj varuje obstoj njen. Slovil je po svetu tako, da ga vsi narodi poznajo, da so posnemali Francozi in Angleži znajdbe njegove. Zakaj je pa, čeravno ga Slovenci niso nikdar pozabili, zaostajala svečanost do današnjega dne? Ležala je gosta tma nezavednosti nad nami. Slovencu ni bilo mar za Slovenca — ne za samega sebe. Drugi narodi se ponašajo s svojimi možmi; kolikor več slavnih mož kak narod ima, toliko več velja. Mi pa, ki imamo toliko slavnih mož, mi pa še nismo zidali „dóma slave,“ mi pa še nismo postavili vrednih spominkov. Kakošne zasluge imajo za našo slavo raznovrstni naši prvaki: grof Auersperg, ki je Turke premagal pri Sisku; baron Cojz, ki je slovil po celem svetu zavolj svojega natoroznanstva; Valvazor, ki je pisal „čast kranjske dežele“ in žrtvoval vse svoje premoženje za to delo obširno; Linhart, ki je pisal izvrstno zgodovino Jugoslovanov; Vodnik, ki je sebral jezikovno blago v jezik slovniški za zavez vseh Slovencev; Kopitar, znan celemu svetu ko preučen slavista; Dolinar, najbistrejši pravoslovniški pisatelj; Prešern, pesnik neumrjoč; Wolf, narodni mecen itd. itd. itd. Med njimi sveti pa Vega, ko najsvitlejši zvezda učenosti. Zginila bode megla, kadar se spozna narod, in vse te zvezde bodo zabliščale in mu bodo svetile pred vsem svetom na nebu slovenskem. Zato, moji dragi rojaki, spoštujte svoje domače blago, svojo domovino, svoj narod, svoj premili materni jezik. Zavedajmo se med drugimi narodi, da smo tudi narod, narod slovenski, vejica velikega debla — slovanškega. Ponašajmo se s svojimi prvaki, da so naši, kakor se ponašajo drugi narodi s svojimi. Če bodemo gledali na zvezde obnebja naše slave, bodemo od narodne zavesti gnani za njimi sledili. Mili bratje, v

tem pomenu obhajajmo danes moža, ki slovenske krvi po vsem svetu slavi. Vega! slavni rojak! vodi nas, navdušuj nas s svitom svoje vednosti neumrjoče! Neumrjoč si, kakor dela tvoja:

Kakor iz nič številka v večnost sega,
Tako po nji tudi Tvoja slava, Vega!

In zopet so se slava-klici razlegali čez hribe in doline.

Zdaj pa stopi še gospod fajmošter Kajetan Huber na oder in slavi Vegovo ime, oziraje se na zasluge njegove v vojaštvu in vednostih, ktere ima Klijo zapisane v zlatih knjigah zgodovinskih. Govornik, znan po humoristiki svoji, je tudi v tem govoru marsikatero povedal, ki je bila z občno radostjo sprejeta; tako na priliko je od vseh strani mu donilo „dobro, dobro!“, ko je rekel: „v beli Ljubljani se je naš Vega učil, da je pri Belemgradu Turka podil.“ Isto se je ponavljalo, ko je rekel, da starodaven latinsk pisatelj je trdil, da o vojskinem hrupu molčijo vede (inter arma silent musae), in da verjelo se mu je to kakor evangeli. Vega pa je za svojo stran djansko pokazal, da to ni res, kajti ravno o vojskah je pisal knjige, polne učenosti, ker „bistra glava ne miruje, če se tudi pest bojuje.“ Naznanil je gospod govornik tudi, da on ima tisto skrinjico, s katero je mladi Vega šel v ljubljanske šole, in katero je hranil dosihmal kot dragocen zaklad. Da se pa spominek ohrani domovini stanovitno, je pri tej priliki obljubil skrinjico izročiti kranjskemu zgodovinskemu društvu, in v zagotovilo te obljube je pričujočemu ljubljanskemu županu gosp. dr. Costa-tu, kot odborniku zgodovinskega društva, izročil ključ te skrinjice. In ko je govornik sklenil svoj govor z besedami: „Vega čista je slovenska kri, na veke naj Vega živi!“ so se živio-klici zopet razlegali čez hribe in doline.

Ko so bili govori dovršeni, gospod dekan Toman, oziraje se na to, da je Vegata našega kakor malo ka-

terega slavilo nekdanj Veličanstvo cesarsko, zakličejo množici, naj zapoje cesarsko pesem — in v tem hipu se oglasi cesarska pesem iz navdušenih src in godba jo spremlja. Po odpeti cesarski pesmi pa se hipoma zbere krdelce rodoljubnih pesnikov in popevaje naše domače „Hej Slovani“, „Naprej zastava slave“ in drugih več, in vsem pričujočim so srca igrala v pravi tej narodni veselici. V tem pride tudi stari gosp. Wagner na goro k nam in dr. Bleiweis se mu zahvaljuje, da se je tudi spomnil našega slavnega rojaka in s tablico za cerkev iznova nagon dal tistemu spominku, ki ga je nasvetoval že l. 1854. gosp. prof. Peternel.

Davno je že poldne odzvonilo in še zmiraj se je radovalo ljudstvo pred Vegatovo rojstno hišo. Počasi se je razkropila vesela množica, vsak na svoj dom; mnogo gospodov se je k obedu podalo v farovž Št. Kriški, kjer jih je čakala dobro obložena miza; tu je bilo navdušenih napitnic brez konca in kraja; družbica je bila vesela, da je imela med seboj tudi vojaškega dušnega pastirja c. k. polka topničarskega in pa enega gospoda častnika istega polka, kateremu je nekdanj Vega bil slaven ud. Druga družbica pa se je gostila v farovžu Št. Helenskem, da je pritrkovala tukaj na planem temu, kar se je godilo gori na gori.

Na povratku v Ljubljano so se gospodje še nekoliko pomudili pri gosp. Vodetu v Dovskem, ogledovaje pridno čbelarstvo in vrtnarstvo njegovo, in „pri krači“, potem pa se združili vsi in jo udarili na ladji čez Savo v Laze, kjer so jim svetili trije kresi, ki jih je dohodnikom na čast napraviti dal ondašnji gospod telegrafist.

In tako se je končala narodna slavnost Vega-tu na slavo, katere gotovo ne pozabi nikdo, ki je bil pričujoč, pa tudi okolica ne, v kateri se je svečanost vršila in tako izvrstno dovršila. Da bi Lazem nasproti kmali stal Vegatu spominek!“

Z opisano slavnostjo se je sicer lepo počastil Vegov spomin. A vsak Slovenec je pač moral priznati, da zasluži Vega dostojnejši spomenik nego je lesena deščica na njegovih rojstni hiši in preprosta železna plošča na šentkriški cerkvi. V tem smislu se je mnogo trudil stotnik Fridolin Kavčič, ki je l. 1886 izdal Vegov životopis v nemškem jeziku.

Ob stoletnici Vegove smrti, l. 1902, so se pač čuli posamezni glasovi o Vegovem spomeniku. A ostalo je samo pri teh glasovih.

Vegov kip na realki v Idriji.

Prvi dostojni javni spomenik je dobil Vega v Idriji. Občinski odbor mesta Idrije je dal namreč na predlog ravnatelja Karla Pirca postaviti Vegov nadprsnni kip v naravni velikosti nad vhodom v novo realčno poslopje, ki se je otvorilo dne 18. septembra l. 1903. Kip je izklesal iz belega marmorja kipar Martin Bizjak. Tudi občinski odbor ljubljanski je počastil Vegov spomin s tem, da je

po njem že pred leti imenoval eno ljubljanskih ulic.

Dne 8. septembra istega leta so v Moravčah slovesno obhajali stoletnico Vegove smrti. Pri tej priliki se je ondi osnoval krajevni odbor za Vegov spomenik.

Osnoval se je nato tudi občirni odbor za Vegov spomenik v Ljubljani.

Ljubljanskemu odboru za Vegov spomenik pripadajo tudi člani krajevnega odbora v Moravčah.

Moravški odbor je že deloma izpolnil svojo nalogo. Tekom poletja l. 1904 je dal popraviti in osnažiti že skoro popolnoma razpali Vegov dom. Vsa poprava je stala okroglih 1200 K. Odstranila se je s hiše prej

omenjena, nedostojna lesena spominska deščica in se nadomestila s kamenito ploščo, ki je 80 *cm* visoka in 60 *cm* široka; rob je narejen iz domačega Peškega kamna, plošča sama pa iz belega kararskega marmorja. Na plošči beremo tale napis, vklesan z zlatimi črkami:

Rojstni dom

Jurija barona Vega,

* 23. marca 1754. † 26. sept. 1802.

Ob 150letnici rojstva.

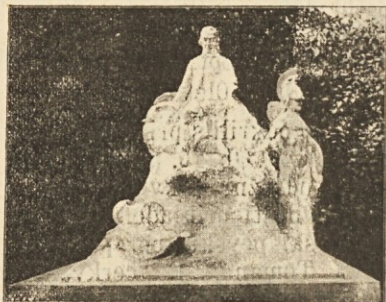
Novo spominsko ploščo so odkrili s primerno slavnostjo dne 25. septembra l. 1904. Ob 10. uri dopoldne je služil sv. mašo v šentkriški podružni cerkvi monsignor Tomo Zupan in imel tudi slavnosti prikladen cerkven govor; pri maši je pel moravški pevski zbor pod vodstvom nadučitelja g. Janka Tomana. Po cerkvenem opravilu se je zbralo ljudstvo ob Vegovem rojstnem domu v Zagorici. Visokošolec, g. Valentin Rožič, je v kratkih besedah očrtal Vegovo življenje in delovanje, na kar je padla zavesa s plošče. Pri tej slovesnosti je sodelovala slavna domžalska godba. Popoldne pa se je vršila preprosta veselica.

Tukaj tudi treba omeniti, da je podaril gospod stotnik Fridolin Kavčič za Vegov dom krasno spominsko knjigo, lep Vegov kipec, in lično Vegovo podobo v okviru.

Moravški krajevni odbor je tudi sklenil, da postavi Vegu spomenik v Moravčah samih, namreč njegov doprsni kip na primernem podstavku. Spomenik bo nekako podoben Radeckega spomeniku v ljubljanski Zvezdi; doprsni kip, kakor tudi načrt za podstavek izdelala akademični kipar Ivan Zajec na Dunaju. Ta spomenik postavijo na lepem trgu pred moravško župno cerkvijo.

Veličasten Vegov spomenik dobi kranjsko stolno mesto Ljubljana. Ljubljanski pomnoženi odbor marljivo nabira doneske, da čim preje uresniči svojo prelepo

namero in okraši belo Ljubljano z mogočnim Vegovim spomenikom, katerega izvršitev so tudi izročili akademičnemu kiparju g. Ivanu Zajcu na Dunaju. Zajec je že napravil prvotni osnutek za Vegov spomenik v Ljubljani. Osnutek nam predstavlja Vego, kako sedi

Zajčev osnutek Vegovega spomenika za Ljubljano.

na utrdbah pred Belim gradom in zre v svoje račune; pred njim se je razletela pogubna bomba, za katero se pa junak prav nič ne zmeni; ob Vegu stoji rimski bog boja: Mars, za njim pa boginja slave. Podstavek spomenika misli Zajec okrasiti s ploskorezi (reliefi), ki predstavljajo nekatere značilne poteze iz Vegovega življenja, n. pr. prizor, kako odhaja Vega kot mlad deček z rojstnega doma v Zagorici v ljubljanske šole itd.

Ko se dvigne Vegov doprski kip pred moravško župno cerkvijo in ko zgrade njegov ponosni spomenik v beli Ljubljani, tedaj bo veliki Vega proslavljen med svojimi rojaki tako, kakor se spodobi takemu nenavadnemu možu.

* * *

Ni ga kmalu rodila slovenska kmetica sinu, ki bi se bil povzpел do višjih časti nego Vega.

V ubogi, kmetski hiši. pod slamnato streho, mu je tekla zibel. Siromašna sta bila njegova roditelja, a pridna, pametna kmeta. Zato sta poslala nadarjenega sina v šole. V leseno skrinjico mu je naložila mati najpotrebnejših stvari, da jih je ponesel s sabo v Ljubljano. To skrinjico je hranil hvaležni sin kot ljub

in drag spomin na Vehovčev dom v Zagorici, kot spomin na svojo ubožno mater.

Brez gmotnih sredstev je pričel Juri trnjevo šolsko pot. A Bog mu je naklonil izrednih duševnih darov in pa tudi trdno voljo, vestno porabiti te darove v svoje izobraževanje.

Prirojena nadarjenost in jeklena pridnost je privedla Vehovčevega Jurija do redke učenosti in do velike slave. Dosegel je visoko vojaško dostojanstvo, cesar ga je pobaronil, a ves učeni svet, domači in tuji, je častil v Vegu enega prvih veljakov na znanstvenem polju.

Iz Vegovega življenja si je treba zapomniti posebno eno potezo. Kar je Vega dosegel, vse to je dosegel le s svojo jekleno, neutrudljivo pridnostjo. Vegov zgled naj sveti malemu našemu narodu, zlasti naši učeči se mladini. Koliko je med nami nadarjenih ljudi! Ali le prepogosto zakopljejo lepe svoje duševne darove. Ničesar ne dosežejo, ker nočejo, ne, ker ne morejo. Ko bi bilo med nami več Vegovega duha, posebno njegove pridnosti in vztrajnosti! Seveda vsak ne more dospeti tako visoko, kakor je došel Vega. To pa lahko rečemo in zagotovimo, da bi lahko vsak naš mladenič, ki pohaja šole, postal veljaven in zastaven mož, ako bi se ravnal po Vegovem zgledu. In tudi to lahko trdimo z gotovostjo, da bi našemu siromašnemu narodu prav gotovo in v kratkem napočili dnevi jasnejše bodočnosti, ako bi imel Vega med našo učečo se mladino več posnemovalcev, kakor jih ima danes.

The first part of the report is devoted to a general
 description of the country and its resources. It
 is followed by a detailed account of the
 various industries and occupations of the
 people. The third part of the report
 contains a list of the principal towns and
 villages of the country. The fourth part
 contains a list of the principal rivers and
 streams of the country. The fifth part
 contains a list of the principal mountains and
 hills of the country. The sixth part
 contains a list of the principal lakes and
 ponds of the country. The seventh part
 contains a list of the principal forests of
 the country. The eighth part contains a
 list of the principal minerals of the
 country. The ninth part contains a list
 of the principal animals of the country.
 The tenth part contains a list of the
 principal plants of the country. The
 eleventh part contains a list of the
 principal birds of the country. The
 twelfth part contains a list of the
 principal insects of the country. The
 thirteenth part contains a list of the
 principal reptiles of the country. The
 fourteenth part contains a list of the
 principal fishes of the country. The
 fifteenth part contains a list of the
 principal shells of the country. The
 sixteenth part contains a list of the
 principal fossils of the country. The
 seventeenth part contains a list of the
 principal rocks of the country. The
 eighteenth part contains a list of the
 principal soils of the country. The
 nineteenth part contains a list of the
 principal climates of the country. The
 twentieth part contains a list of the
 principal winds of the country. The
 twenty-first part contains a list of the
 principal rains of the country. The
 twenty-second part contains a list of the
 principal snows of the country. The
 twenty-third part contains a list of the
 principal frosts of the country. The
 twenty-fourth part contains a list of the
 principal storms of the country. The
 twenty-fifth part contains a list of the
 principal earthquakes of the country. The
 twenty-sixth part contains a list of the
 principal volcanoes of the country. The
 twenty-seventh part contains a list of the
 principal comets of the country. The
 twenty-eighth part contains a list of the
 principal meteors of the country. The
 twenty-ninth part contains a list of the
 principal auroras of the country. The
 thirtieth part contains a list of the
 principal eclipses of the country. The
 thirty-first part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 thirty-second part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 thirty-third part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 thirty-fourth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 thirty-fifth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 thirty-sixth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 thirty-seventh part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 thirty-eighth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 thirty-ninth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 fortieth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 forty-first part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 forty-second part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 forty-third part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 forty-fourth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 forty-fifth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 forty-sixth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 forty-seventh part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 forty-eighth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 forty-ninth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 fiftieth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 fifty-first part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 fifty-second part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 fifty-third part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 fifty-fourth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 fifty-fifth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 fifty-sixth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 fifty-seventh part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 fifty-eighth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 fifty-ninth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 sixtieth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 sixty-first part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 sixty-second part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 sixty-third part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 sixty-fourth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 sixty-fifth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 sixty-sixth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 sixty-seventh part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 sixty-eighth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 sixty-ninth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 seventieth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 seventy-first part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 seventy-second part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 seventy-third part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 seventy-fourth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 seventy-fifth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 seventy-sixth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 seventy-seventh part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 seventy-eighth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 seventy-ninth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 eightieth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 eighty-first part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 eighty-second part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 eighty-third part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 eighty-fourth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 eighty-fifth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 eighty-sixth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 eighty-seventh part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 eighty-eighth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 eighty-ninth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 ninetieth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 ninety-first part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 ninety-second part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 ninety-third part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 ninety-fourth part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 ninety-fifth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 ninety-sixth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 ninety-seventh part contains a list of the
 principal solar flares of the country. The
 ninety-eighth part contains a list of the
 principal solar winds of the country. The
 ninety-ninth part contains a list of the
 principal solar storms of the country. The
 hundredth part contains a list of the
 principal solar flares of the country.

Domžale

trezor 929

PIRNAT M.

Juri

929

0020089230

COBISS

